

ÖZET

FIGÂNİ DİVANI

Gülşen ÇAYLI CANKURT

Yüksek Lisans Tezi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı

Tez Danışmanı: Yrd. Doç. Dr. Ali İhsan YAPICI

2015, 329 sayfa

Figani, klasik Türk edebiyatı alanında eserler veren şairlerden biridir. Figani şiir diline hakim, hayal gücü zengin, atasözlerini ve deyimleri rahatlıkla kullanabilen, sade Türkçe kelimelere de yer veren, divan edebiyatının izin verdiği ölçüde yeni buluşlara, mazmunlara, kavramlara sahip bir sanatkardır. XVI. yüzyılda yaşayan Figani, şiirlerinde hem şekil hem de muhteva özellikleri bakımından divan edebiyatı geleneğine bağlı kalmıştır.

XV-XVI. yüzyıl, aynı zamanda XIII. yüzyıldan itibaren Anadolu'da kullanılmaya başlayan Oğuz Türkçesi temelli yazı dilinin ölçünlü hâle geldiği dönemdir. Bu dönem yazılı metinlerinin dil bilgisi özellikleri bakımından incelenmesi, bugün kullandığımız yazı dilinin tarihî gelişim seyrini göstermek bakımından önemli olduğu kadar, Türkiye Türkçesi için sorun teşkil eden bazı hususların çözümü bakımından da büyük bir öneme sahiptir. Çalışmamızın amacı XVI. yüzyıl Osmanlı sahasında divan edebiyatı geleneğine göre yazılmış olan Figani Divanı'nın söz varlığını ortaya koymaktır. Ayrıca, bu çalışma ile XVI. yüzyıl Anadolu sahası Türkçesinde kullanılan çekim eklerinin durumu ve kullanım sıklıkları hakkında okuyuculara bir fikir vermek amaçlanmıştır.

Bu çalışmada, Figani Divanı'nın gramatikal indeksi yapılmıştır. Önce, divanda türlerine göre sınıflandırılmış olan şiirlere birer numara verilerek şiirlerdeki beyitler de kendi içerisinde numaralandırılmıştır. Sonrasında, divanda geçen kelimeler taranmış; bu kelimelerin hem yalın hâlleri hem de çekim eki almış şekilleri, şiir ve beyit numarasından oluşan kodlarıyla birlikte alfabetik sıraya göre dizilmiştir. Bu aşamada, önce kelimenin yalın şekli şiir ve beyit numarasıyla birlikte madde başı olarak gösterilmiş; bu kelimenin çekim eki almış şekilleri de bu madde başı altında yine şiir ve beyit sayısı ile birlikte verilmiştir.

Yaptığımız çalışma ile hem XVI. yüzyıl Osmanlı sahasında divan edebiyatı geleneğine göre yazılmış olan Figani Divanı'nın söz varlığı ortaya konulmuş hem de o dönem Türkçesinin morfolojik özellikleri örnekleriyle birlikte gösterilmiştir.

ANAHTAR SÖZCÜKLER: Figani, Divan, Divan şiiri, İndeks.